

Skörd av potatis 2019

Preliminär statistik

Production of potatoes in 2019
Preliminary statistics

I korta drag

Hektarskörden av matpotatis 18 % högre än i fjol

Hektarskörden av matpotatis inklusive färskpotatis beräknas för år 2019 till 33 050 kilo per hektar, vilket är 4 970 kilo per hektar (18 %) mer än föregående års slutliga skattade hektarskörd och 8 % mer än genomsnittet för de fem närmast föregående åren.

Totala skörden av matpotatis är 3 % mer än femårssnittet

Totalskörden av matpotatis beräknas för riket till 538 200 ton (se tabell 1). Det är en ökning av skörden med 89 100 ton eller 20 % mer än 2018 års slutliga totalskörd. Jämfört med femårsgenomsnittet är det 17 300 ton (3 %) mer. I totalskörden inräknas uppemot 65 000 ton skördat som färskpotatis. Fyra län dominerar odlingen av matpotatis: Skåne, Hallands, Västra Götalands och Östergötlands län. Tillsammans står de för 78 % av landets totala matpotatisskörd.

Gotlands, Västra Götalands och Örebro län har 36, 35 respektive 32 % högre totalskörd än år 2018. Skåne, Hallands, Dalarnas och Östergötlands län har 17, 16, 15 respektive 13 % högre totalskörd. För övriga län med redovisade resultat, Västerbottens och Norrbottens län, är skillnaderna i skördenivå mellan år inte statistiskt säkerställda.

Arealen matpotatis, som används för beräkning av totalskördar, uppgick år 2019 på riksnivå till 16 280 hektar. Det är en ökning med 290 hektar jämfört med 2018.

Totala skörden av stärkelsepotatis är 6 % över femårssnittet

Den totala skörden potatis för stärkelse beräknas till 309 500 ton, vilket är 13 % mer än 2018 och 6 % mer än femårsgenomsnittet (se tabell 2). I beräkningarna av hektar- och totalskördar ingår även utsädesodlingar. Matpotatis som kan komma att levereras för användning till stärkelseproduktion ingår inte här utan redovisas som matpotatis. Den odlade arealen potatis för stärkelse minskade med 550 hektar jämfört med 2018 och uppgick till 7 370 hektar. Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län.

Gunnel Wahlstedt, SCB, tfn 010-479 62 45, gunnel.wahlstedt@scb.se

Statistiken har producerats av SCB på uppdrag av Jordbruksverket, som ansvarar för officiell statistik inom området.

ISSN 1654-4242 Serie JO – Jord- och skogsbruk, fiske. Utkom den 6 december 2019.

URN:NBN:SE:SCB-2019-JO17SM1901_pdf.

Tidigare publicering: Se avsnittet Kort om statistiken.

Utgivare av Statistiska meddelanden är Joakim Szymne, SCB.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	3
Arealen matpotatis ökade med uppemot 300 hektar	3
Arealen stärkelsepotatis minskade med 550 hektar	3
Hektarskörden av matpotatis 18 % högre än i fjol	4
Örebro län har 34 % högre hektarskörd jämfört med 2018	5
Totala matpotatisskörden är 3 % mer än femårssnittet	5
Nära 65 000 ton av den totala matpotatisskörden är färskpotatis	5
Hektarskörden av potatis för stärkelse 22 % högre än 2018	6
Totalskörden av potatis för stärkelse 6 % över femårssnittet	6
Dränkta delar av fält och frost ledde till obärgade arealer	7
Odlingsbetingelser	7
Viltskador i jordbruksgrödor	8
Statistiken tar inte hänsyn till lagringsförluster	8
Bortsortering och kvalitet	8
Kommentarer till tabellerna	8
Tabeller	9
Teckenförklaring	9
1. Matpotatis. Preliminär statistik 2019	10
2. Potatis för stärkelse. Preliminär statistik 2019	11
3. Potatis. Obärgad areal. Preliminär statistik 2019	12
Kort om statistiken	13
Statistikens ändamål och innehåll	13
Definitioner och förklaringar	13
Information om statistikens framställning	14
Information om statistikens kvalitet	14
In English	17
Summary	17
List of tables	17
List of terms	18

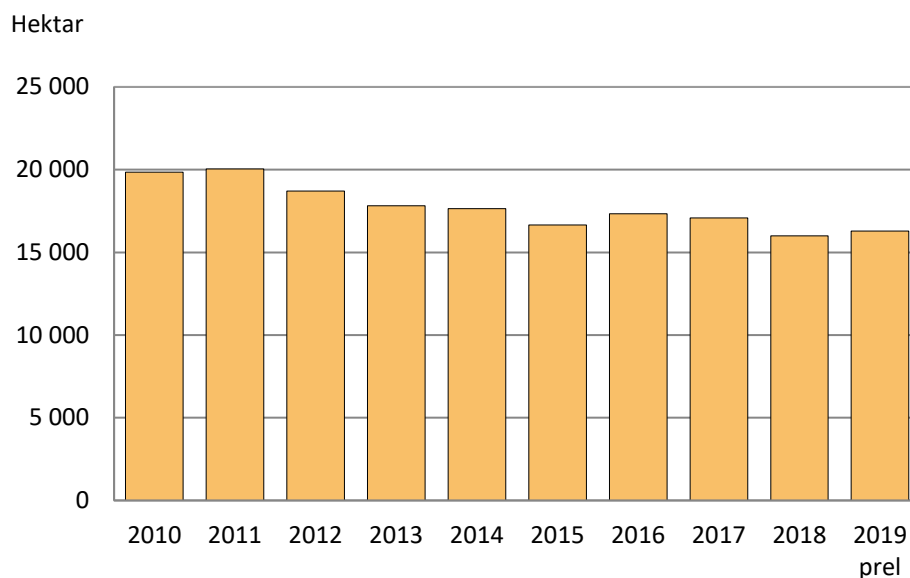
Statistiken med kommentarer

Arealen matpotatis ökade med uppemot 300 hektar

Arealen matpotatis, som används för beräkning av totalskördar, uppgick år 2019 på riksnivå till 16 280 hektar. Det är en mindre ökning med 290 hektar eller 1,8 % jämfört med föregående års slutliga statistik. Arealökningen mätt i hektar var allra störst i Gotlands och Skåne län. I dessa län ökade arealen med 120 respektive 110 hektar. I Hallands och Västra Götalands län ökade arealen med 80 hektar vardera. Kalmar, Stockholms, Jönköpings och Jämtlands län hade också arealökningar, i storleksordningen 30 hektar eller mindre, jämfört med 2018. För de län där odlingen istället minskade var minskningen störst i Östergötlands och Värmlands län. I dessa län minskade arealen med 50 respektive 30 hektar. Uppsala, Västerbottens, Södermanlands, Blekinge, Örebro och Dalarnas hade arealminskningar i storleksordningen 20 hektar eller mindre jämfört med 2018. I Kronobergs, Västmanlands, Gävleborgs, Västernorrlands och Norrbottens län var arealerna på samma nivå som för 2018. Skörd från kolonilotter, trädgårdsland med mera ingår inte i föreliggande statistik.

I början av 1980-talet odlades uppemot 30 000 hektar matpotatis årligen. Fram till år 2006 minskade arealen med omkring 10 000 hektar. Åren 2006–2011 var odlingsarealen tämligen konstant och uppgick till omkring 20 000 hektar årligen. Efter 2011 har arealen fortsatt minska fram till och med 2015 då endast 16 650 hektar matpotatis odlades. Under 2016 och 2017 skedde en viss återhämtning och arealen ökade något dessa år. Arealen 2018 var lägsta som redovisats sedan grödan introducerades i landet och 2019 ökade arealen något igen jämfört med 2018, se Figur A.

Figur A. Matpotatis. Arealer 2010–2019

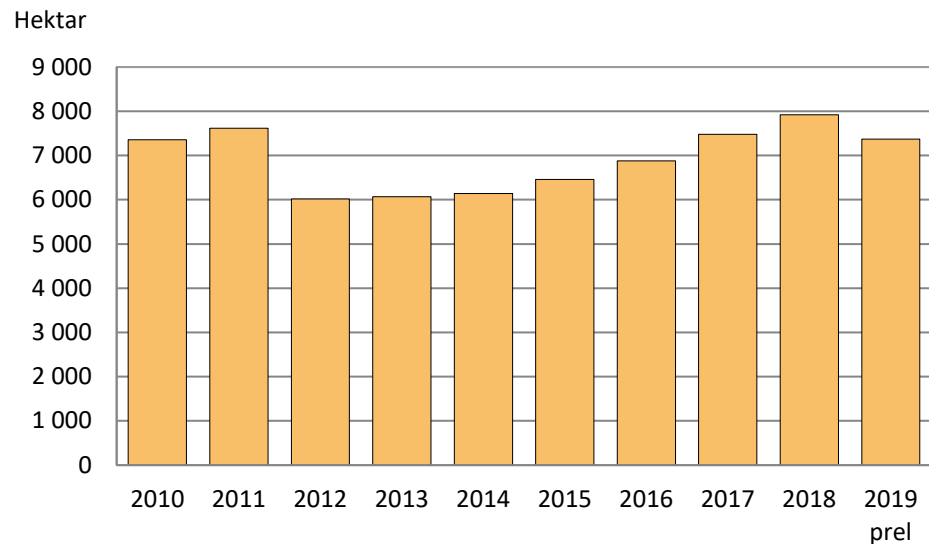

Arealen stärkelsepotatis minskade med 550 hektar

Arealen stärkelsepotatis för 2019 redovisades till 7 370 hektar inklusive utsädesodlingar. Det är en minskning med 550 hektar eller 6,9 % jämfört med 2018. I Skåne och Blekinge län minskade arealen med 350 respektive 150 hektar jämfört med 2018. I Kalmar län minskade odlingen med 20 hektar. Hela 61 % av arealen stärkelsepotatis återfinns i Skåne län, 25 % i Blekinge och 12 % i Kalmar län. Endast 2 % av arealen stärkelsepotatis redovisats som odlad i övriga landet.

Figur B visar att arealen potatis för stärkelse i början av perioden 2010 var uppmot 7 400 hektar. EU-stödet för kontrakterad stärkelsepotatis upphörde vid årsskiftet 2011/12. Odlarna utnyttjade sina andelar i större utsträckning under 2011 vilket ledde till en viss återhämtning i arealen detta år. För år 2012 stannade den odlade arealen på 6 000 hektar, men har sedan dess successivt ökat och uppgick år 2018 till 7 920 hektar för att återigen minska till 7 370 hektar år 2019.

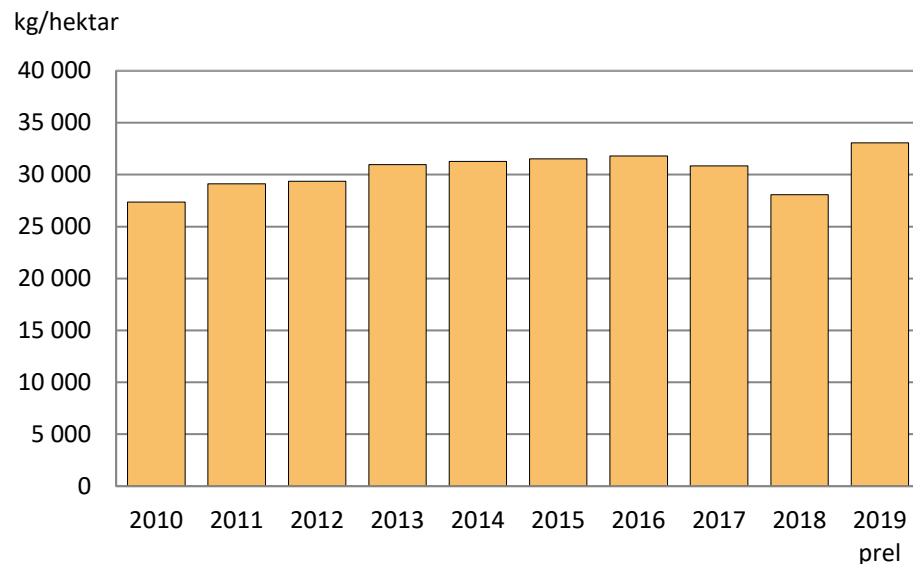
Figur B. Potatis för stärkelse. Arealer 2010–2019

Hektarsköörden av matpotatis 18 % högre än i fjol

Hektarsköörden av matpotatis inklusive färskpotatis beräknas för år 2019 till 33 050 kilo per hektar, vilket är 4 970 kilo per hektar (18 %) mer än föregående års slutliga skattade hektarsköörd och 8 % mer än genomsnittet för de fem närmast föregående åren. När jämförelsen görs mot föregående år bör man beakta att föregående års värme och torra orsakade låga hektarsköördenivåer på många håll i landet. Lantbrukarna har för 2019 rapporterat om att skörden blivit mer storfallande (större andel stora knölar) än normalt, vilket bidrar till en högre hektarsköördenivå. Hektarsköördarna har haft en ökande trend under inledningen av 2000-talet. Av figur C framgår att hektarsköördarna år 2010 och 2018 är de lägsta under de senaste tio åren och hektarsköörden 2019 är den högsta.

Figur C. Matpotatis. Hektarskördar 2010–2019

Till matpotatis räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites med mera samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatissorter.

Örebro län har 34 % högre hektarskörd jämfört med 2018

Högsta hektarskörden redovisas för Östergötlands län, 40 160 kilo per hektar. Högre hektarskörd jämfört med 2018 redovisas för samtliga län med redovisning, med undantag för Gotlands, Västerbottens respektive Norrbottens län där hektarskördarna inte signifikant skiljer sig mot föregående år. Högre hektarskörd jämfört med 2018 redovisas för Örebro och Västra Götalands län med 34 respektive 30 % högre hektarskörd jämfört med föregående år. För både Östergötlands respektive Dalarnas län redovisas 16 % och för Hallands län 12 % högre hektarskörd jämfört med föregående år.

Skåne län har en omfattande odling av färskpotatis och därmed en lägre hektarskördenivå. Hektarskörden i länet uppgår på grund av det till 33 370 kilo per hektar, vilket är 4 280 kilo per hektar (15 %) högre än 2018 som var ett år med sommartorka i länet.

När hektarskörden beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarskörden. Ingen beräkning av hektarskörd per skördad areal görs.

Totala matpotatisskörden är 3 % mer än femårssnittet

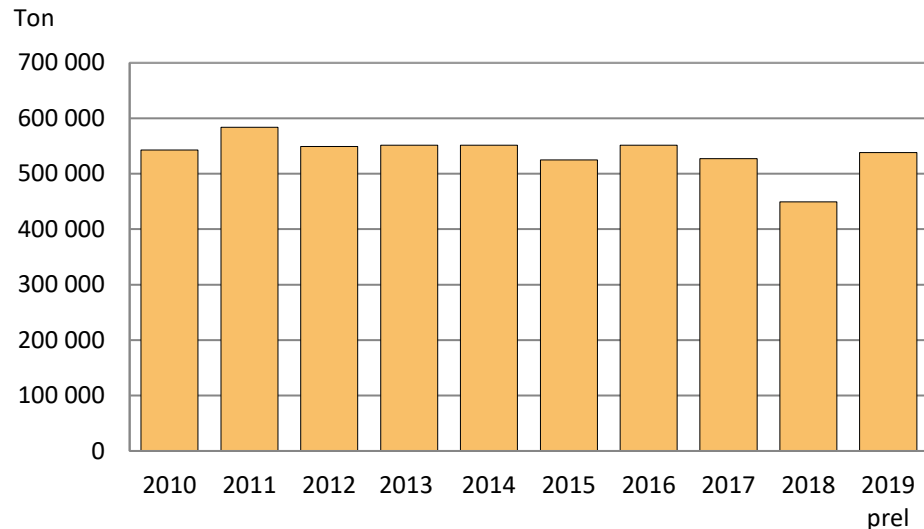
Totalskörden av matpotatis beräknas för riket till 538 200 ton (se tabell 1). Det är en ökning av skörden med 89 100 ton eller 20 % mer än 2018 års slutliga totalskörd. Jämfört med femårsgenomsnittet är det 17 300 ton (3 %) mer. Fyra län dominerar odlingen av matpotatis: Skåne, Hallands, Västra Götalands och Östergötlands län. Tillsammans står de för 78 % av landets totala matpotatisskörd.

Gotlands, Västra Götalands och Örebro län har 36, 35 respektive 32 % högre totalskörd än år 2018. Skåne, Hallands, Dalarnas och Östergötlands län har 17, 16, 15 respektive 13 % högre totalskörd. För övriga län med redovisade resultat, Västerbottens och Norrbottens län, är skillnaderna i skördenivå mellan år inte statistiskt säkerställda.

Nära 65 000 ton av den totala matpotatisskörden är färskpotatis

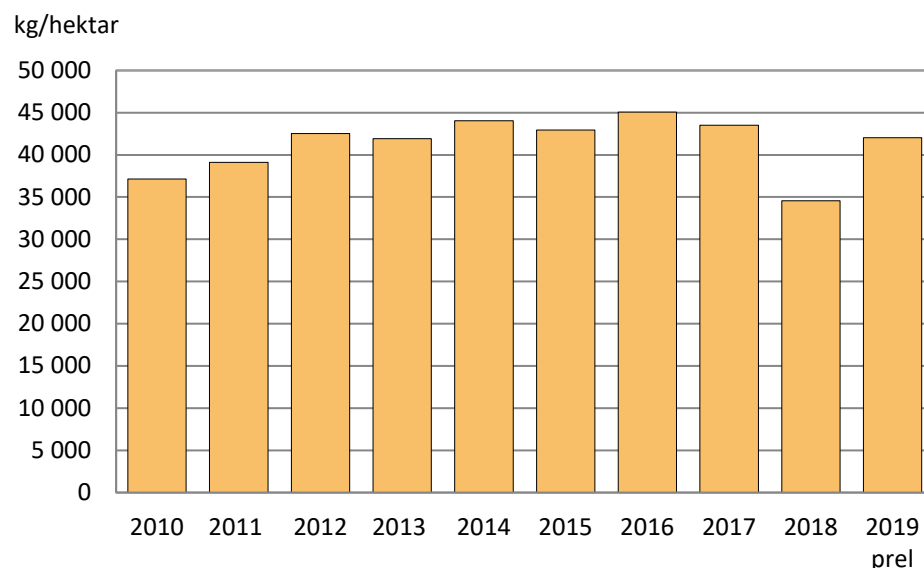
Hektarskörden för färskpotatis beräknas även separat. På riksnivå uppgår den till 21 470 kilo per hektar. Det är inte en statistiskt säkerställd skillnad i avkastningsnivå gentemot föregående år. Av rikets matpotatisareal var 18,5 % färskpotatisodlingar, vilket är en minskning med 1,3 procentenheter jämfört med 2018. Uppgifter om färskpotatis insamlas för färskpotatissorter, men lantbrukaren har också möjlighet att ange skörd för ytterligare sorter skördade som färskpotatis. I den redovisade totalskörden av matpotatis beräknas uppemot 65 000 ton vara skördat som färskpotatis.

Totalskörden 2018 var lägre än 2006, 2007 och 2015, som var år med låga totalskördar på senare tid, men också lägre än missväxtåren 1867 och 1899. För 2018 berodde den låga totalskördenivån för matpotatis främst på en lägre hektarskördenivå, men även på en rekordlåg odlingsareal. För 2019 ökade odlingsarealen något samtidigt som skörden per hektar överstiger femårssnittet med 8 %. Utvecklingen av den totala matpotatisskörden 2010–2019 visas i figur D.

Figur D. Matpotatis. Totalskördar 2010–2019**Hektarskörden av potatis för stärkelse 22 % högre än 2018**

Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Hektarskörden beräknas till 42 020 kilo per hektar vilket är 22 % högre jämfört med föregående år och i nivå med femårsgenomsnittet. Blekinge län har 33 % högre hektarskörd jämfört med i fjol. I Kalmar och Skåne län är hektarskördarna 28 respektive 18 % högre jämfört med fjolåret.

År 2017 var ett år med besvärliga skördebetingelser och obärgade arealer sänkte hektarskördenivån. År 2018 drabbades odlingarna av sommartorka. För 2019 var skörden utdragen i tid, men ändå uppgår den obärgade arealen i denna preliminära skattning endast till några få hektar. Hektarskördarna under perioden 2010–2019 visas i figur E.

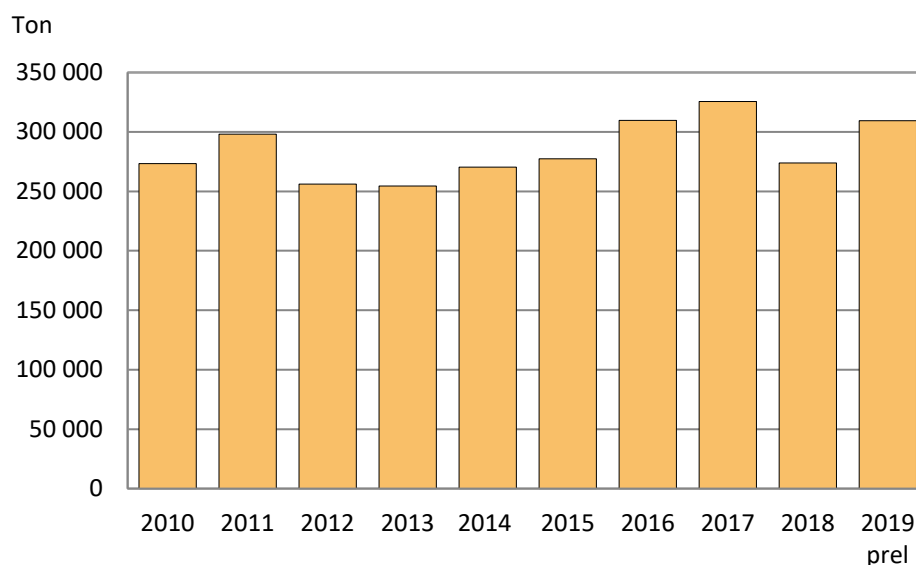
Figur E. Potatis för stärkelse. Hektarskördar 2010–2019**Totalskörden av potatis för stärkelse 6 % över femårssnittet**

Den totala skörden beräknas till 309 500 ton, vilket är 13 % mer än 2018 och 6 % mer än femårsgenomsnittet (se tabell 2). I beräkningarna av hektar- och totalskördar ingår även utsädesodlingar. Matpotatis som kan komma att levereras

för användning till stärkelseproduktion ingår inte här utan redovisas som matpotatis.

Efter en tillfällig arealökning år 2011 minskad arealen åren efter. För 2012 och 2013 kunde inte den kraftiga arealminskningen dessa år fullt ut kompenseras med de höga hektarskördarna som redovisades utan skörden totalt för riket minskade jämfört med tidigare år. Från 2014 skedde en återhämtning i totalskördenivåerna, som sedan ökade successivt. År 2017 uppvisas den högsta redovisade totalskörden under tioårsperioden, trots obärgade arealer på grund av besvärliga skördebetingelser. Totalskörden 2018 blev lägre, trots ökade arealer, eftersom sommartorkan ledde till att potatisen inte nådde upp till sin fulla skördepotential. År 2019 minskade arealen åter, men tack vare god avkastning per hektar överstiger totalskörden såväl fjolårsresultaten som femårsnittet, se figur F.

Figur F. Potatis för stärkelse. Totalskördar 2010–2019

Dränkta delar av fält och frost ledde till obärgade arealer

Obärgade arealer för matpotatis beräknas för landet som helhet uppgå till 200 hektar (1,2 %), se tabell 3. De obärgade arealerna finns främst i Skåne och Hallands län. De främsta orsakerna som anges till de obärgade arealerna 2019 är regn som dränkt grödan, men även frostsador såväl under våren som under växtsäsongen och under skördeperioden. Senaste åren med stora obärgade arealer var 2012 och 2017. För potatis för stärkelse rapporteras några få hektar som obärgade 2019. Statistiken över obärgade arealer är osäker eftersom förekomsten av obärgade arealer varierar kraftigt mellan olika jordbruksföretag och regioner.

Odlingsbetingelser

Potatisen kunde sättas tidigt på många håll. Inledningen av maj var ovanligt kall och det finns rapporter om frostsador, främst på färskpotatisodlingar. Merparten av landet fick sedan normala regnmängder under växtodlingssäsongen. Men framförallt längs de sydöstra delarna upp till och med Uppsala län förekommer lokalt torkdrabbade grödor. Redan i början av augusti kom den första frostnatten i Västerbottens län och frostnätter under skördesäsongen fördröjde skördarbetet och ledde till obärgade arealer på flera håll i landet. Få lantbrukare rapporterade om problem med bladmögel under 2019.

Viltskador i jordbruksgrödor

Många lantbrukare brukar lämna spontana kommentarer när det varit särskilda omständigheter som påverkat skörderesultatet. Kommentarer om skador orsakade av vilt förekommer ofta som en förklaring till låga skördenivåer. Under 2014 samlades uppgifter om viltskadornas omfattning in från alla jordbruksföretag som var med i skördeundersökningen. Resultaten finns redovisade i Viltskador i lantbruksgrödor 2014 (JO 16 SM 1502).

Statistiken tar inte hänsyn till lagringsförluster

Den här statistiken tar inte hänsyn till lagringsförluster utan skörden beräknas för den bärgade skörden före inlagring.

Bortsortering och kvalitet

I potatisundersökningarna görs en korrigering av den totala hektarskörden för bortsortering och småfallande med hjälp av standardtal för att beräkna den reducerade skördens storlek. Det är den reducerade skörden som sedan multipliceras med aktuell areal vid beräkning av den totala skörden. År med besvärliga skördeförhållanden eller torrår kan leda till att bortsorteringen blir större än normalt. Även förändrade krav på till exempel skalfinish kan ändra hur stor del av skörden som bortsorteras. Under 2019 rapporterar många av lantbrukarna att andelen stora knölar i skörden är större än normalt. Detta tas ingen extra hänsyn till i den nu presenterade statistiken utan statistiken har beräknats med gängse standardtal. Se utförligare redovisning i dokumentet "Kvalitetsdeklaration".

Jordbrukarna gjorde fram till och med 2015 års matpotatisundersökning en bedömning av huruvida olika kvalitetsegenskaper förekom i större utsträckning än normalt. Insamling av uppgifterna upphörde från och med 2016 års undersökning.

Kommentarer till tabellerna

Redovisning görs för län, produktionsområden och hela riket. I tabellerna redovisas antal företag som varit underlag för beräkningarna, bärgad skörd per hektar, medelfel för hektarskörd, grödareal, totalskörd samt medelfel för totalskörd. Förekomst av obärgade arealer gör att hektarskörd och totalskörd blir lägre för den aktuella grödan. Slutliga resultat för riket för de närmast föregående åren redovisas också som jämförelse.

För att undvika redovisning av alltför osäkra resultat krävs att redovisad hektarskörd för länet grundar sig på uppgifter från minst 20 företag. Vid färre antal företag ersätts skördeuppgiften i tabellen med två prickar (..). När inga observationer finns att redovisa markeras detta med ett streck (-).

Vid den preliminära beräkningen av totalskörd används slutliga grödarealer från Jordbruksverkets Statistiska meddelande om jordbruksmarkens användning 2019 (JO 10 SM 1902).

Tabeller

Teckenförklaring

Explanation of symbols

–	Noll	Zero
..	Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges	Data not available or too unreliable to be presented
.	Uppgift kan inte förekomma	Not applicable

1. Matpotatis. Preliminär statistik 2019**Hektarskörd, areal och totalskörd**

1. Table potatoes. Preliminary statistics 2019

Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal under- sökta före- tag ¹⁾	Hektar- skörd tot., kg/ha	Hektar- skörd red., kg/ha ²⁾	Medel- fel, %	Areal, hektar	Total skörd, ton ²⁾	Medel- fel, %
Län							
Stockholms	2	100
Uppsala	6	130
Södermanlands	1	40
Östergötlands	37	44 260	40 160	1,1	1 730	69 600	1,1
Jönköpings	7	80
Kronobergs	4	50
Kalmar	15	430
Gotlands	24	33 390	30 640	6,3	950	29 000	6,3
Blekinge	2	70
Skåne	163	35 680	33 370	1,6	6 200	206 800	1,6
Hallands	36	42 160	39 270	1,6	1 950	76 500	1,6
Västra Götalands	55	36 280	32 830	1,9	2 090	68 600	1,9
Värmlands	16	220
Örebro	20	41 330	36 880	1,7	440	16 200	1,7
Västmanlands	1	0
Dalarnas	33	36 560	32 090	0,7	780	25 100	0,7
Gävleborgs	15	170
Västernorrlands	9	150
Jämtlands	11	130
Västerbottens	21	25 290	20 510	2,2	220	4 400	2,2
Norrbottnens	22	22 430	17 840	1,4	370	6 600	1,4
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	114	38 680	36 140	1,8	4 910	177 400	1,8
Götalands mellanbygder	114	34 340	31 980	1,8	4 240	135 500	1,8
Götalands norra slättbygder	80	40 760	36 930	1,0	3 470	128 100	1,0
Svealands slättbygder	33	33 040	29 540	5,0	770	22 800	5,0
Götalands skogsbygder	34	33 800	30 610	6,4	850	26 000	6,4
Mell. Sveriges skogsbygder	30	31 560	28 160	1,1	600	16 800	1,1
Nedre Norrland	50	30 310	26 410	2,1	860	22 600	2,1
Övre Norrland	45	23 340	18 710	1,2	590	11 100	1,2
Hela riket ³⁾							
2019	500	36 070	33 050	0,9	16 280	538 200	0,9
2018	515	30 640	28 080	1,0	15 990	449 100	1,0
2017	536	33 730	30 840	1,0	17 090	527 000	1,0
2016	563	34 770	31 810	0,8	17 330	551 500	0,8
2015	689	34 430	31 530	0,7	16 650	525 200	0,7
2014	746	34 160	31 270	0,6	17 640	551 600	0,6
Genomsnitt 2014–2018	.	33 550	30 710	0,4	16 940	520 900	0,4

1) Antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna. Där antalet understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för små (<35 mm), rötskadade eller grönfärgade knölar.

3) För åren 2014–2018 redovisas de slutliga resultaten.

2. Potatis för stärkelse. Preliminär statistik 2019

Hektarskörd, areal och totalskörd

2. Potatoes for processing of starch. Preliminary statistics 2019
Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal undersökta företag ¹⁾	Hektarskörd tot., kg/ha	Hektarskörd red., kg/ha ²⁾	Medelfel, %	Areal, hektar	Totalskörd, ton ²⁾	Medelfel, %
Län							
Kalmar	25	40 340	40 170	1,1	890	35 800	1,1
Blekinge	28	41 740	41 580	1,6	1 850	76 700	1,6
Skåne	84	43 110	42 930	1,0	4 470	192 000	1,0
Övriga	2	160
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	15	880
Götalands mellanbygder	117	41 980	41 810	0,9	5 990	250 400	0,9
Götalands norra slättbygder	1	90
Svealands slättbygder	1	10
Götalands skogsbygder	5	400
Mell. Sveriges skogsbygder	-	-	-	-	-	-	-
Nedre Norrland	-	-	-	-	0	-	-
Övre Norrland	-	-	-	-	0	-	-
Hela riket ³⁾							
2019	139	42 180	42 020	0,9	7 370	309 500	0,9
2018	146	34 710	34 570	1,7	7 920	273 900	1,7
2017	174	43 700	43 530	1,6	7 480	325 500	1,6
2016	174	45 240	45 060	0,6	6 880	309 800	0,6
2015	161	43 130	42 960	1,0	6 460	277 300	1,0
2014	167	44 210	44 040	1,0	6 140	270 500	1,0
Genomsnitt 2014–2018	.	42 200	42 030	0,6	6 980	291 400	0,6

1) Antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna. Där antalet understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för rötskadade knölar.

3) För åren 2014–2018 redovisas de slutliga resultaten.

3. Potatis. Obärgad areal. Preliminär statistik 2019

Procent och hektar av grödarealen

3. Potatoes. Area not harvested. Preliminary statistics 2019
Percent and hectares of the cultivated area

Område	Matpotatis				Potatis för stärkelse			
	Obärgad areal				Obärgad areal			
	Procent	Medel- fel, pro- centen- heter	Hektar	Medel- fel, pro- cent	Procent	Medel- fel, pro- centen- heter	Hektar	Medel- fel, pro- cent
Län								
Stockholms	-	-	-	-
Uppsala	-	-	-	-
Södermanlands
Östergötlands	0,1	0,0	0	36,6	-	-	-	-
Jönköpings	-	-	-	-
Kronobergs
Kalmar	0,0	..	0	..
Gotlands	1,0	0,8	10	80,5
Blekinge	0,0	..	0	..
Skåne	1,0	0,3	60	24,3	0,0	0,0	0	14,3
Hallands	1,2	0,2	20	17,9
Västra Götalands	0,1	0,0	0	33,3
Värmlands	-	-	-	-
Örebro	0,3	0,2	0	74,7
Västmanlands	-	-	-	-
Dalarnas	1,8	0,1	10	4,5	-	-	-	-
Gävleborgs	-	-	-	-
Västernorrlands
Jämtlands	-	-	-	-
Västerbottens	0,4	0,1	0	25,7	-	-	-	-
Norrbottnens	3,9	0,7	10	19,3
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	1,6	0,4	80	22,1
Götalands mellanbygder	0,4	0,2	20	38,2	0,0	0,0	0	14,1
Götalands norra slättbygder	0,1	0,0	0	25,4
Svealands slättbygder	2,9	0,9	20	30,1
Götalands skogsbygder	0,0	..	0
Mell. Sveriges skogsbygder	3,7	0,3	20	7,8
Nedre Norrland	3,4	0,3	30	9,2	-	-	-	-
Övre Norrland	2,8	0,5	20	18,6
Hela riket ¹⁾								
2019	1,2	0,1	200	10,7	0,0	0,0	0	13,7
2018	0,8	0,1	120	17,9	0,0	..	0	..
2017	3,8	0,2	650	6,5	2,6	0,2	200	6,8
2016	0,8	0,1	140	11,6	0,3	0,0	20	10,3
2015	1,1	.	190	34,4	0,1	.	10	71,8
2014	1,3	.	230	10,5	0,6	.	40	15,1

Anm. Där antalet företag i bearbetningen understiger 20 utelämnas resultaten (..).

1) För åren 2014–2018 redovisas de slutliga resultaten.

Kort om statistiken

Sedan lång tid tillbaka har årliga uppskattningar av skördar inom jordbruket i Sverige redovisats. Skördeuppskattningar enligt den så kallade objektiva metoden infördes i början av 1960-talet, genomfördes av SCB och utformades då främst för skördeskadeskyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Det statliga skördeskadeskyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten ett övergripande ansvar för skördeskador av naturkatastrofkaraktär.

Under andra hälften av 1990-talet förändrades undersökningsmetoderna och den så kallade objektiva metoden med provtagningar i fält upphörde. För potatis baseras skördestatistiken från och med 1999 på insamling av uppgifter från jordbrukarna.

Skördestatistiken ingår i Sveriges officiella statistik. Denna statistik är till stor del EU-reglerad, eftersom uppgifter om skördar för olika grödor ska redovisas till EU enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 543/2009 av den 18 juni 2009 om skördestatistik samt kommissionens delegerade förordning 2015/1557 av den 13 juli 2015 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 543/2009 om skördestatistik.

Statistikens ändamål och innehåll

Definitioner och förklaringar

Den population som den preliminära skördestatistiken ska belysa, utgörs av jordbruksföretag med odling av matpotatis respektive potatis för stärkelse under 2019.

Skördestatistiken baseras på urvalsundersökningar med jordbruksföretag som undersökningsenheter. Med jordbruksföretag avses en inom jordbruk, husdjurskötsel eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

Uppgifter redovisas för grödorna matpotatis respektive potatis för stärkelse.

För riket totalt och uppdelat på län och produktionsområden redovisas i detta statistiska meddelande följande storheter:

- odlad areal (hektar)
- totalskörd (ton)
- hektarskörd (kilo per hektar)
- hektarskörd, reducerad (kilo per hektar).

Dessutom redovisas:

- hektarskörd av färskpotatis (kilo per hektar)
- odlad andel färskpotatis av den totala matpotatisarealen (%)
- obärgad areal (hektar och %).

När hektarskördarna beräknas ingår eventuell obärgad areal och osatta vändtegar i skattningen. Stora obärgade arealer sänker den skattade hektarskörd. Ingen beräkning av hektarskörd per skördad areal görs.

Skörd av potatis redovisas dels för matpotatis och dels för potatis för stärkelse. Till matpotatisen räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även industripotatis för tillverkning av till exempel mos, chips, pommes frites och för leverans till skalerier samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatissorter. I potatis för stärkelse ingår även utsädesodlingar.

Information om statistikens framställning

Som urvalsram används Jordbruksverkets administrativa register för arealbase-
rade stöd. Urvalet drogs bland de jordbruksföretag som år 2019 brukade mer än
5,0 hektar åkermark. Här ingår både ekologiskt och konventionellt odlade area-
ler. För 2019 års undersökning uttogs totalt 690 jordbruksföretag med odling av
matpotatis och 160 företag med odling av stärkelsepotatis.

Datainsamlingen sker genom att jordbrukarna lämnar sina skördeuppgifter på en
särskild internetsida eller genom telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare.
Från varje jordbruksföretag insamlas information om total bärgade kvantiteter
eller företagets hektarskördar. Arealuppgifterna är i regel desamma som lantbru-
karen lämnat i sin ansökan om arealersättning tidigare under året, men delas för
matpotatis upp på färsk- respektive höst- och vinterpotatis. Den totala hektar-
skörden, som är en bruttoskörd, tas fram som kvoten mellan den skattade total-
skörden (brutto) och den skattade arealen i redovisningsgruppen. Den reduce-
rade hektarsköörden erhålls därefter genom att korrigera den totala hektarsköörden
för bortsortering och småfallande med hjälp av standardtal. Standardtalen base-
ras på uppgifter från 1987–1998 års objektiva skördeuppskattningar på produkt-
ionsområdesnivå och för riket. För matpotatis beräknades standardtalet för
bortsortering av småfallande, gröna och rötskadade knölar på riksnivå till 9,5 %.
För potatis för stärkelse, där endast rötskadade knölar bortsorteras, beräknades
standardtalet till 0,4 %. För färskpotatis görs ingen korrigering för bortsortering.
Totalsköörden (netto), som är den redovisade, beräknas sedan genom att den re-
ducerade hektarsköörden multipliceras med de aktuella arealuppgifterna.

Vid den preliminära beräkningen av totalskörd används slutliga grödarealer från
Jordbruksverkets statistiska meddelande om jordbruksmarkens användning
2019 (JO 10 SM 1902).

Information om statistikens kvalitet

För att belysa den osäkerhet som finns i resultaten på grund av att beräkning-
arna grundar sig på uppgifter från ett urval av företag redovisas i tabellerna rela-
tiva medelfel för skattade hektarskördar och totalskördar.

I dessa undersökningar kan det förekomma urvalsfel, bortfallsfel, täckningsfel,
mätfel och bearbetningsfel. Av dessa fel torde i första hand urvalsfelen, men till
viss del även mätfelen, påverka tillförlitligheten i statistiken. Tillförlitligheten
redovisas kvantitativt enbart genom precisionen (relativa medelfelet) i skatt-
ningarna som främst avspeglar urvalsfel och andra slumpmässiga fel, däremot
inte systematiska fel såsom exempelvis systematiska mätfel.

Medelfel

Med hjälp av medelfelet kan ett konfidensintervall beräknas på följande sätt.
För en skattad hektarskörd för potatis på 30 000 kg per hektar och ett medelfel
på 1,0 % (det vill säga 300 kg/ha) kan man med liten felrisk (5 %) säga att inter-
vallet $30\,000 \pm 2 \times 300$ (det vill säga 29 400–30 600 kg/ha) omfattar den verk-
liga hektarsköörden, under förutsättning att de systematiska felen är små.

På motsvarande sätt kan man för en skattad andel obärgad areal på 5,0 % och ett
skattat medelfel på 1,5 procentenheter med liten felrisk (5 %) säga att intervallet
 $5,0 \pm 2 \times 1,5$ % (det vill säga 2,0–8,0 %) omfattar den verkliga andelen, under
förutsättning att de systematiska felen är små. Medelfelen för obärgade arealer
är dock ofta osäkra i sig. Om de relativa medelfelen överstiger 35 % eller anges
till 0 % kan de inte användas för att beräkna konfidensintervall.

Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd betraktas i detta
sammanhang som totalregister för grödarealer, vilket innebär att de procentuella
medelfelen för hektar- och totalskörd blir identiska.

Bortfall

Bortfallet av jordbruksföretag blev för matpotatis 8,8 % (61 företag) och för potatis för stärkelse 3,8 % (6 företag). Bortfallet bedöms inte leda till några systematiska fel av betydelse.

Övertäckning och undertäckning

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället sker förändringar i företagsbeståndet. Nystartade företag utgör undertäckning och företag som upphört utgör övertäckning. Från och med 2001 års undersökning används årets aktuella uppgifter om jordbruksföretagens arealer som underlag för urvalet. Detta medför att undertäckningen minskats till en marginell nivå. Övertäckningen beräknas i den preliminära statistiken till 18,7 % (129 företag) för matpotatis och 9,5 % (15 företag) för stärkelsepotatis. I övertäckningen inkluderas företag som visar sig ha potatisodlingen utarrenderad, vilket just för matpotatis är tämligen vanligt. Över- och undertäckningen bedöms påverka resultaten i mycket liten utsträckning. Arealer vid jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd, och därmed inte ingår i undersökningen, bedöms för de aktuella undersökningsgrödorna vara av marginell betydelse.

Mätning

Många jordbrukare uppger att det är svårt att lämna säkra uppgifter i de fall grödan ännu inte sålts eller skickats vid intervjutillfället. Uppgiftslämnarfel och eventuella intervjuareffekter kan inte kvantifieras.

Bearbetning

De inkomna uppgifterna granskas. I samband med detta görs manuella och maskinella kontroller. Särskild granskning görs till exempel när låga respektive höga hektarskördar redovisats. I vissa fall kan uppgifterna rättas med hjälp av kommentarer som lämnats på blanketterna. Vid behov tas förnyad kontakt med uppgiftslämnarna. Vid beräkning av hektarskördar tas hänsyn till obärgade arealer på så sätt att skörden från dessa arealer sätts till noll. Stora obärgade arealer sänker alltså hektarsköörden. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

Jämförbarhet

Insamlingsmetoden för potatisstatistiken förändrades 1999, varför statistikuppgifterna efter förändringen inte är helt jämförbara med uppgifterna dessförinnan. Detta beskrivs närmare i dokumentet "Kvalitetsdeklaration".

Jämförbarheten med motsvarande statistik för andra EU-länder bedöms vara god. Skördestatistik översänds varje år till EU:s statistikkontor Eurostat och publiceras tillsammans med motsvarande statistik för andra EU-länder i Eurostats databas (Eurostat Database).

Tidsserier med den slutliga skördestatistiken finns tillgängliga i Jordbruksverkets statistikdatabas (www.jordbruksverket.se) och i SCB:s statistikdatabas (www.scb.se).

Annan statistik

Skördeuppgifter för ekologiskt odlad areal har samlats in sedan år 2003. Resultaten för 2018 har redovisats i Statistiska meddelanden JO 14 SM 1901.

Med skördestatistiken för en lång följd av år som underlag beräknar SCB normskördar. Med normskördar menas den skörd som kan förväntas under normala väderbetingelser. Resultaten redovisas i juni varje år i Statistiska meddelanden, senast JO 15 SM 1901. Redovisning sker för skördeområden, län, produktionsområden och riket.

Elektronisk publicering

Detta Statistiska meddelande finns åtkomligt på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under Ta del av statistiken och på SCB:s webbplats www.scb.se under Jord- och skogsbruk, fiske. De som önskar erhålla Statistiska

meddelanden med jordbruksstatistik i PDF-format per e-post i samband med publiceringen, kan anmäla det till statistik@jordbruksverket.se.

Mer om statistikens framställning och kvalitet

Mer information om statistikens framställning och kvalitet ges i dokumenten ”Statistikens framställning” respektive ”Kvalitetsdeklaration” (tidigare Beskrivning av statistiken) som finns tillgängliga på SCB:s och Jordbruksverkets webbplatser.

In English

Summary

Production of potatoes in 2019, preliminary results

This report provides the preliminary results of 2019 for the yield per hectare and total production of potatoes. The results are presented for counties, production areas and for the whole country. The results are presented for table potatoes and potatoes for processing of starch.

For the whole country, the yield per hectare for table potatoes is estimated at 33 050 kilos and the total production is estimated at 538 200 tonnes. This is an increase of 89 100 tonnes, which corresponds to 20%, compared with 2018 and 17 300 tonnes (3%) more than the last five-year average. Roughly 65 000 tonnes harvested as early potatoes are included in the total harvest.

The total production of starchpotatoes is estimated at 309 500 tonnes, which is 13% higher than in 2018 and 6% higher the last five-year average. The statistics include the production of starch potato for seed.

The tables show the number of observations, the total and reduced yields per hectare in kilos and total production in metric tonnes. Relative standard errors are given for the yield per hectare and total production. Unharvested areas are shown in a separate table. As for the reduced yield, the yield per hectare is reduced for small, blighted and green potatoes etc. for table potatoes. The reduction for potatoes for processing of starch is made only for blighted potatoes. These reductions are made with standard values.

When calculating the yields, unharvested area is taken into account, which lowers the yield per hectare and owing to that also lowers the estimated production. The unharvested area varies between years depending on the conditions during the growing season. The calculation of total production is based on the reduced yields and area statistics that were calculated from final data on usage of agricultural land in 2019. These area data are based on figures from the administrative database for agricultural subsidies.

Since 2006, the farmers can use Internet for data delivery to Statistics Sweden, but the data collection is still mainly undertaken through telephone interviews with the farmers. The results for 2019 were based on a survey with a sample of 690 holdings for table potatoes and a sample of 160 holdings for potatoes for processing of starch.

List of tables

Explanation of symbols	9
1. Table potatoes. Preliminary statistics 2019	10
2. Potatoes for processing of starch. Preliminary statistics 2019	11
3. Potatoes. Area not harvested. Preliminary statistics 2019	12

List of terms

Antal företag	Number of holdings
Areal	Area
Färskpotatis	New potatoes
Götalands mellanbygder	Central districts in Götaland
Götalands norra slättbygder	Plain districts in northern Götaland
Götalands skogsbygder	Forest districts in Götaland
Götalands södra slättbygder	Plain districts in southern Götaland
Hektarskörd	Yield per hectare
Hela riket	The whole country
Län	County
Matpotatis	Table potatoes
Medelfel	Standard error
Mellersta Sveriges skogsbygder	Forest districts in central Sweden
Nedre Norrland	Lower parts of Norrland
Obärgad areal	Area not harvested
Potatis för stärkelse	Potatoes for processing of starch
Produktionsområde	Production area
Rötskadade	Blighted tubers
Småfallande	Small tubers
Standardtal	Standard value
Svealands slättbygder	Plain districts in Svealand
Total skörd	Total production
Övre Norrland	Upper parts of Norrland